

Paikkatietoverkoston toimintasuunnitelma 2018

1. Tehtävät

Paikkatietoverkosto on paikkatiedon tuottajien ja hyödyntäjien sekä lisäarvopalvelujen tuottajien, tutkimuksen ja opetuksen yhteistyöfoorumi. Verkoston toiminta koskee paikkatietoinfrastruktuurin kehittämistä ja hyödyntämistä, käyttäjien tarpeita, tiedottamista ja viestintää sekä palautteen antamista.

Verkosto toimii Inspire-direktiiviin liittyvänä yhteistyö- ja koordinaatorakenteena sekä virallisena INSPIRE-prosessin intressiryhmänä (SDIC) Suomessa. 1.6.2009 perustettu verkosto on käyttänyt aiemmin nimeä Inspire-verkosto. Verkosto on kaikille osapuolille avoin ja sen toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen.

Verkoston tehtäviä ovat:

1. Verkosto kannustaa ja aktivoi paikkatietoalan osapuolia yhteistyöhön.
2. Verkosto tukee uuden toimintamallin selvittämistä paikkatietoalan verkostojen yhteistyön tehostamiseksi.
3. Verkosto pyrkii lisäämään vaikuttavuuttaan kasvattamalla näkyvyyttään ja jäsenmääräänsä.
4. Verkosto osallistuu paikkatietopoliittiseen selontekoon liittyvän toimenpideohjelman laatimiseen ja jakaa tietoa sen etenemisestä.
5. Verkosto edistää kansallisen paikkatietostrategian toimeenpanoa.
6. Verkosto seuraa kansallisen palveluarkkitehtuurin kehittymistä ja edistää sitä paikkatiedon näkökulmasta.
7. Verkosto seuraa paikkatiedon näkökulmasta julkisen hallinnon kokonaisarkkitehtuurityötä ja osallistuu paikkatiedon viitearkkitehtuurin soveltamisen tukemiseen.
8. Verkosto seuraa ja jakaa tietoa digitalisaation edistämiseen tähtäävistä hallituksen kärkihankkeista, jotka liittyvät paikkatiedon tuottamiseen, jalostamiseen, jakeluun ja hyödyntämiseen
9. Verkosto jakaa tietoa INSPIRE-direktiivin toimeenpanosta, kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin kehittämisestä ja hyödyntämisestä sekä yleisesti paikkatietoalaan liittyvistä kysymyksistä.

Toiminnan fokus on vuosittaisissa kärkiteemoissa ja tiedottamisessa.

2. Kärkiteemat

Kärkiteemojen avulla verkoston toimintaa fokusoidaan tiettyihin aihealueisiin toimintavuoden aikana. Kärkiteemoista voidaan järjestää esimerkiksi seminaareja, keskustelutilaisuuksia ja muuta viestintää. Kärkiteemojen puheenjohtajisto laatii vuoden 2018 alussa tarkennetun toimintasuunnitelman kunkin kärkiteeman osalta.

Verkoston kärkiteemat vuodelle 2018 ovat seuraavat:

2.1 Tilasto- ja paikkatietoyhteistyön edistäminen

Kärkitekeman tavoitteena on lisätä tietoisuutta tilastojen paikkatieto-ominaisuudesta ja tilastotietojen tuottamismahdollisuuksista sekä edistää ja jalkauttaa tilastojen ja paikkatietojen kansainvälisissä hankkeissa tehtävää kehitystyötä osaksi kansallisia hankkeita.

Kärkitekemaa on valmisteltu kahdesta konkreettisesti edistettävästä asiasta:

1) **Tilastoinnin aluejaot.** Tavoitteena on saada verkoston näkemys siitä, tarvitaanko nykyisten tilastoinnissa käytettyjen aluejakojen rinnalle uusia, esim. paikkatietopohjaisia aluejakoja. Tavoitteena on tarvelähtöisesti tarkastella ja tunnistaa mahdollisia kehittämiskohteita. Kehittäminen voi kohdentua olemassa oleviin aluejakoihin tai uusien aluejakojen tuottamiseen. Tunnistettujen tarpeiden perusteella voidaan testata muutoksia tai kehittää uusia aluejakoja. Samalla tarkastellaan kansallista eri tiedontuottajien välistä roolijakoa ja tehdään ehdotuksia mahdollisista uusista rooleista eri tuottajien välillä. Asian edistämiseksi voidaan myös ehdottaa erikseen tai myöhemmin toteutettavia projekteja. Tästä osasta Tilastokeskus kantaa päävastuun.

Toisena kärkitekeman edistettävänä asiana on tuoda esiin mitä 2) **Paikkatiedot ja tilastot -** aihealueella tapahtuu erilaisissa **kansainvälisissä hankkeissa** ja erilaisten **yhteisöjen toiminnassa**. Tavoitteena on edistää ko. yhteyksissä kehitettävien asioiden hyödyntämisestä kansallisessa toiminnassa ja hankkeissa (esim. Paikkatietoalusta-hankkeessa). Tilastokeskus ja Maanmittauslaitos ovat usean vuoden ajan toimineet yhdessä (ja erikseen) projekteissa ja asiaa edistävien yhteisöjen toiminnassa: mm. SSW-, SSW2-projektit (kehityskohteena tilastojen hyödyntäminen Oskarissa), INSPIRE:n toteuttaminen, Geostat-projektit (eurooppalaisen tilastollisen paikkatietoinfrastruktuurin kehittäminen), IGALOD (paikkatietojen ja tilastoissa käytettyjen paikkatietoaineistojen yhteyden rakentaminen), European Forum for Geography and Statistics yhteisössä toimiminen, OGC TJS (tilastojen ja paikkatietoaineistojen yhdistämisen teknisen standardin kehittäminen), UNGGIM ja UNGGIM Europe (YK:n paikkatietojaoston toiminnassa mukana olo, SDG).

Tavoitteena on verkoston yhteisten kehittämis- tai soveltamiskohteiden tunnistaminen, tekninen pilotointi (PoC:t), mahdollisesti projektiehdotukset. Tavoitteena on mm. toteuttaa 2-3 kansallista pilottitoteutusta SDG-indikaattoreista aie- tai suunnitelmatasolle (osallistuvat organisaatiot, tietolähteet ja -mediat, metodit) ja vastaavasti mahdolliset EU-yhteishankkeet, joille tuotetaan lähtötiedot ja suuntaviivat. Tästä osasta Maanmittauslaitos kantaa päävastuun.

Kärkitekeman puheenjohtajisto (vetäjä ja sihteerit) vuonna 2018 on seuraava:

Pasi Piela, Tilastokeskus
Tesmi Laakso, Tilastokeskus
Rina Tammisto, Tilastokeskus
Esa Tiainen, Maanmittauslaitos
Timo Aarnio, Maanmittauslaitos

2.2 Paikkatiedon koulutus ja osaaminen

Kuten Kansallisessa paikkatietostrategiassa todetaan, paikkatieto-osaajien tarve yhteiskunnassa kasvaa nopeasti sekä teknisen paikkatietoalan osaamisen että tiedon hyödyntämisen ja analysoinnin osalta. Nopeasti muuttuvassa ympäristössä tarvitaan uudenlaisia osaajia, mutta myös paikkatietoalalla työskentelevien täydennyskoulutusta. Suomen koulutussektori on viime vuosien aikana uudistunut perusopetuksesta yliopistoihin ja siihen on kohdistunut leikkauksia.

Kärkiteemana Paikkatiedon koulutus ja osaaminen pyrkii 1) parantamaan ymmärrystä suomalaisesta paikkatieto-opetuksesta ja sen painopistealoista, 2) tunnistamaan kehittämistarpeita ja vahvistamaan eri opetusta tarjoavien organisaatioiden välistä yhteistyötä, 3) vahvistamaan yhteistyötä paikkatietoalan työllistäjien ja koulutusorganisaatioiden välillä, sekä 4) kehittämään erilaisia co-creation-malleja paikkatiedon koulutukseen eri koulutusasteilla. Kärkiteeman toimintojen perimmäisenä tavoitteena on myös pyrkiä varmistamaan paikkatietoalan riittävä osaaminen Suomessa, sekä sen edellyttämien resurssit eri koulutusasteilla.

Vuonna 2018 painopisteenä on erityisesti uusien yhteistyömallien kehittäminen ja pilotointi paikkatietoalan työnantajien ja koulutuslaitosten välillä. Kärkiteema jatkaa myös vuonna 2017 käynnistettyä osajaprofiilien ja osaamistarpeiden kartoitusta rekrytoinnin ja koulutuksen tueksi.

Kärkiteeman puheenjohtajisto (vetäjä ja sihteerit) vuonna 2018 on seuraava:

Tuuli Toivonen, Helsingin yliopisto
Claudia Bergroth, Maanmittauslaitos
Niina Käyhkö, Turun yliopisto

2.3 Rakennetun ympäristön tietovarantojen yhteentoimivuus ja käsitteistö

Rakennetun ympäristön tietoa syntyy monen eri tahon toimesta. Paikkatietoaineistojen sijaintitiedon yhteentoimivuus on parantunut mm. ETRS-GK -järjestelmän valtakunnanlaajuisen käyttöönoton myötä. Sen sijaan käsitteet eri aineistoissa ja tietojärjestelmissä vaihtelevat edelleen suuresti. Käsitteiden epäyhteneväisyydestä ja eri toimijoiden erilaisista käsitteistä syntyy väärinymmärryksiä sekä runsaasti manuaalista selvitystyötä tietojen yhteentoimivuuden takaamiseksi.

Kärkiteemassa pyritään edistämään yhtenäistä pohjaa rakennetun ympäristön käsitteistölle käytettäväksi mm. KiraDigi-, Building Smart Finland ja Kansallinen maastotietokanta (KMTK) -hankkeissa. Lisäksi huomioidaan VM:n YTI-hankkeessa (Yhteinen tiedon hallinta) kehitettävän teknisen apuvälineistön mahdollisuudet kokonaisuuden hallinnassa. Tavoitteena on, että rakennetun ympäristön käsitteitä on mahdollista tulevaisuudessa käyttää mm. IOW-alustalta xml-muodossa, minkä avulla on mahdollista lisätä oleellisesti tietojärjestelmien yhteentoimivuutta.

Kärkiteeman puheenjohtajisto (vetäjä ja sihteerit) vuonna 2018 on seuraava:

Outi Hermans, Helsingin kaupunki
Kai Koistinen, Maanmittauslaitos

2.4 Paikkatietostrategian toimeenpanon tukeminen

Kärkiteeman tavoitteena on tukea v. 2016 päivitetyn kansallisen paikkatietostrategian ”Päätöksen paikka” 2017–2018 toimeenpanoa. Toiminta perustuu strategiasta poimittujen toimenpiteiden ja tehtävien toteuttamisen edistämiseen järjestämällä kertaluonteisia ”täsmätapahtumia” (seminaarit ja työpajat).

Kärkiteeman puheenjohtajisto (vetäjä ja sihteerit) vuonna 2018 on seuraava:

Anna Mustajoki, Tampereen kaupunki
Riitta Teiniranta, Suomen ympäristökeskus
Riikka Kivekäs, Maanmittauslaitos
Minna Veseloff, Maanmittauslaitos

3. Tiedottaminen

Paikkatietoverkoston toiminnasta tiedotetaan sähköpostilistalla, sosiaalisessa mediassa ja Paikkatietoikkunassa. Paikkatietoverkoston katsaus -uutiskirjeillä kerrotaan INSPIRE-toimeenpanoon ja kansalliseen paikkatietoinfrastruktuuriin liittyvistä ajankohtaisista asioista.

4. Hallinto

Verkosto päättää toiminnastaan ja hyväksyy toimintasuunnitelmansa verkoston vuosikokouksessa. Toimintasuunnitelmaan sisältyvät kärkitekemat. Verkoston jäsenet osallistuvat kärkitekemien toimintaan.

Verkoston ohjausryhmän kokoonpano vuonna 2018 on seuraava:

- Verkoston puheenjohtaja: Kimmo Soukki, Terrasolid Oy
- Verkoston varapuheenjohtajat: kärkitekemien vetäjät
  - Pasi Piela, Tilastokeskus
  - Tuuli Toivonen, Helsingin yliopisto
  - Outi Hermans, Helsingin kaupunki
  - Anna Mustajoki, Tampereen kaupunki

- ProGIS ry:n puheenjohtaja: Miika Mäkelä, TomTom

Verkoston puheenjohtaja edustaa verkostoa tarvittaessa asiantuntijana paikkatietoasiain neuvottelukunnan kokouksissa ja laajennetussa sihteeristössä.

Paikkatietoverkoston sihteeristön tehtävistä huolehtii INSPIRE-sihteeristö.

Liite 1: Taustaa

Verkoston käynnistyminen ja toiminta

Kansallinen Inspire-verkosto käynnistyi perustamiskokouksessa 1.6.2009. Yhteistyö on vapaaehtoista ja verkostossa on mukana 392 asiantuntijaa noin 140 organisaatiosta. Verkosto on työskennellyt useina työryhminä kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin toteuttamiseksi ja hyödyntämiseksi ja samalla Inspire-direktiivin toimeenpanemiseksi. Verkosto on tuottanut kansallisen paikkatietostrategian yhteistyössä valtioneuvoston asettaman paikkatietoasiain neuvottelukunnan kanssa sekä edistänyt strategian toimeenpanoa.

Vuonna 2013 Inspire-verkosto muutti nimensä Paikkatietoverkostoksi ja käynnisti yhteistyössä paikkatietoasiain neuvottelukunnan kanssa vuonna 2014 kolme kärkihanketta Strategia, Avoin paikkatieto sekä Viestintä ja osallistaminen. Vuonna 2015 verkosto käynnisti viisi kärkiteemaa Strategia ja viestintä, Paikkatieto Suomen kilpailukyvyyn edistäjänä, Kansallinen palveluarkkitehtuuri ja paikkatietoinfra, Paikkatiedon laadunhallinta sekä Paikkatietoalan yhteistyömallin valmistelu. Vuonna 2016 verkoston toiminta fokusoitui kolmeen kärkiteemaan: Strategia ja viestintä, Kansallinen palveluarkkitehtuuri ja paikkatietoinfra sekä Kansalliset paikkatietotuotteet INSPIRE-yhteensopivasti. **Vuonna 2017** toimintaa jatkoi **Kansalliset paikkatietotuotteet INSPIRE-yhteensopivasti** -kärkiteema, jonka lisäksi toimivat **Paikkatiedon koulutus ja osaaminen-, Rakennetun ympäristön tietovarantojen yhteentoimivuus ja käsitteistö- sekä Paikkatietostrategian toimeenpanon tukeminen -kärkiteemat**. Lisätietoja kärkiteemojen toiminnasta löytyy [Paikkatietojen yhteiskäyttö -sivustolta](#).

Verkoston sihteeristötehtäviä on hoitanut Inspire-sihteeristö Maanmittauslaitoksessa.

Paikkatietoinfrastruktuurin toteuttaminen

Kansallisen paikkatietoinfrastruktuurin toteuttamista on vauhdittanut INSPIRE-direktiivi. Säädösten mukaan soveltamisalaan kuuluvat kansalliset aineistot on ollut määrä saattaa rajapintapalveluihin ja liittää näiden kuvailut hakupalveluun viimeistään 15.5.2013. Seuraava etappi toimeenpanossa on teemoittaisten INSPIRE-tietomallien mukaisten paikkatietotuotteiden laatiminen ja tarjoaminen vuoteen 2017 (liite I) ja vuoteen 2020 (liite II-III) mennessä.

Tuorein yhteenveto Suomen INSPIRE-toimeenpanon tilanteesta on Euroopan komission vuonna 2017 julkaisema [Country Fiche -kooste](#), joka sisältää analyysin direktiivin toimeenpanon nykytilasta ja kehityksestä sekä toimenpidesuosituksia puutteiden korjaamiseksi. Yksityiskohtaisemman INSPIRE-toimeenpanon tilannekuvan tarjoaa vuoden 2016 seurantatietojen pohjalta laadittu kansallinen [yhteenveto](#), sekä edellinen [kolmivuotisraportti](#) (2013–2015).

Julkisen tiedon avaaminen

Valtioneuvosto antoi 3.3.2011 periaatepäätöksen julkisen tiedon avaamisesta, jonka tavoitteena on tiedon asettaminen saataville tietoverkkoon yhtenäisin käyttöehdoin ja pääsääntöisesti maksutta. Paikkatiedon avaaminen on jo toteutunut laajasti mm. maastotiedon, ympäristötiedon ja osin tilastotiedon sekä monien muiden paikkatietoaineistojen osalta. Paikkatietoverkosto on laatinut Avoin paikkatieto -kärkihankkeen yhteydessä oppaat paikkatiedon avaamisen ja hyödyntämisen hyvistä käytännöistä.

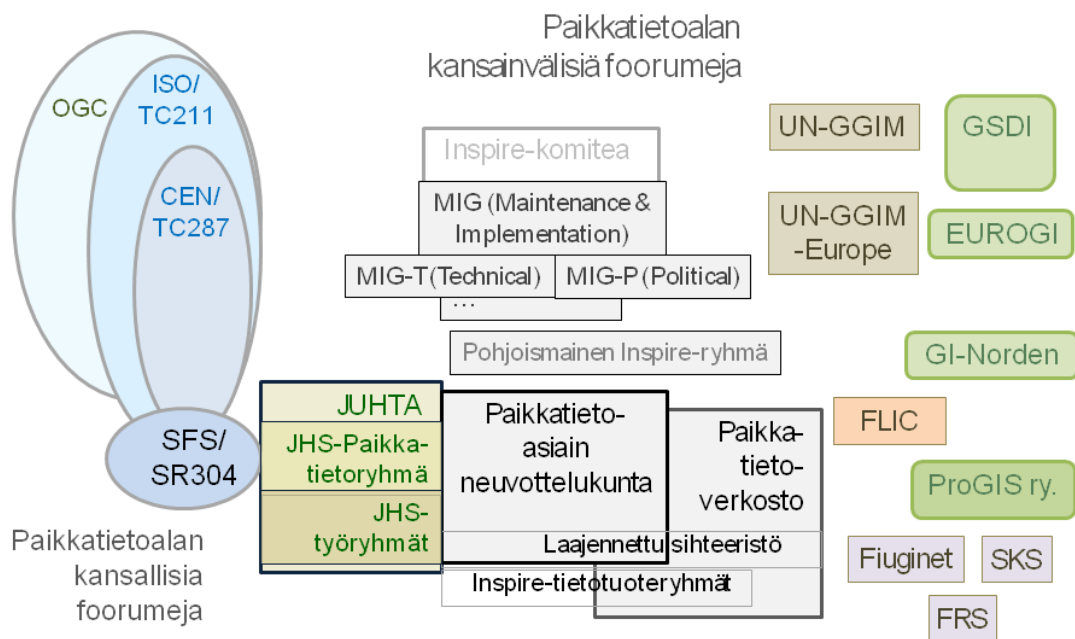
Paikkatietoalan yhteistyöfoorumeja

Paikkatietoalan verkostoituminen on alkanut 1980-luvulla paikkatietojen yhteiskäytön merkeissä. Alan kansalliseksi verkostoksi perustettiin 1990-luvulla ProGIS ry. Kansallinen Inspire-verkosto käynnistyi kesällä 2009 ja nykyinen paikkatietoasiain neuvottelukunnan (PATINE) on asetettu uudelle kolmivuotiskaudelle lokakuussa 2016. Paikkatietoalalla toimivien palveluyrityksen ryhmittymä Suomen paikkatietoklusteri FLIC (Finnish Location Information Cluster) perustettiin Teknologiateollisuuden yhteyteen marraskuussa 2013. Geoinformatiikan yliopistoverkosto, FIUGINET, on perustettu vuonna 2008. Aihepiiriä sivuavia yhdistyksiä ovat mm. Suomen kartografinen seura, Kaukokartoituskerho yms.

Paikkatietoalalla on kansainvälisesti useita yhteistyöfoorumeja. Pohjoismaisten yhdistysten yhteistyöfoorumi on GI-Norden ja eurooppalaisten EUROGI. Globaalina verkostona toimii mm. GSDI (Global Spatial Data Infrastructure) -yhdistys.

YK:n Global Geospatial Information Management (UN-GGIM) -aloitteen puitteissa perustettiin vuonna 2011 Committee of Experts on Global Geospatial Information Management. Eurooppaan perustettiin 2014 alueellinen komitea UN-GGIM: Europe.

Paikkatietoalalla on virallinen kansainvälinen standardointikomitea ISO/TC211 sekä teollisuuslähtöinen foorumi OGC (Open Geospatial Consortium). Euroopan virallinen alan standardointikomitea on CEN/TC287. Kansainvälistä standardointia seuraa Suomessa SFS:n yhteydessä paikkatiedon standardointiryhmä SR304 ja OGC on perustanut pohjoismaisen ryhmän OGC Nordic. Julkisen hallinnon tietohallintoneuvottelukunnan JUHTAn Paikkatieto-asiatuntemusalueen yhteydessä toimii paikkatiedon JHS-ohjausryhmä.

INSPIRE-komitea toimii EU:n komission tukena direktiivin toimeenpanon lainsäädäntöön liittyvissä kysymyksissä. INSPIRE-toimeenpanon kehittämisestä ja ylläpidosta huolehtii niin kutsuttu MIG-ryhmä (Maintenance and Implementation), joka koostuu työtä ohjaavasta poliittisesta ryhmästä sekä teknisestä työstä vastaavasta teknisestä pysyvästä alaryhmästä. MIG asettaa tarpeen mukaan työryhmiä, jotka valmistelevat kehittämiseen ja ylläpitoon liittyviä työaiheita. Työryhmien kokoamiseksi tiedon tuottajia edustavat LMOt (Legally Mandated Organisation) sekä käyttäjiä ja muita yhteisöjä edustavat SDICit (Spatial Data Interest Community) voivat tarjota asiantuntijoitaan käytettäväksi ns. Pool of Experts'iin.

Paikkatietopoliittinen selonteko

Vuonna 2017 alettiin laatimaan paikkatietopoliittista selontekoa, jossa taustoitetaan paikkatiedon nykytilaa ja pohditaan tulevaisuuden suuntauksia. Paikkatietoverkosto on ollut mukana laadintatyössä ja tulee tiedottamaan paikkatietopoliittiseen selontekoon liittyvän toimenpideohjelman etenemisestä.

Alla oleva teksti on kirjoitettu selonteon ollessa luonnosvaiheessa lausuntokierroksella, joten se ei perustu lopulliseen selontekoon.

Paikkatietopoliittinen selonteko on yhdessä sidosryhmien kanssa tuotettu maa- ja metsätalousministeriön dokumentti, joka luovutetaan valtioneuvoston selontekona eduskunnalle. Selonteossa esitetään menettelyjä ja toimenpiteitä, joilla kehittää yhteiskuntaa paremmaksi hallituksen ja eduskunnan toimin.

Paikkatietoselonteon visioksi muotoutui ”Suomessa on maailman innovatiivisin ja turvallisin paikkatiedon ekosysteemi”. Keskeisiksi kehittämistoimenpiteiksi muotoutuivat mm.

- Julkishallinnon paikkatietotoimintoihin liittyvien roolien ja vastuiden määrittely lainsäädännössä. Siinä yhteydessä tulee määritellä myös mitä ovat ne yhteiskunnan kannalta keskeiset peruspaikkatiedot ja niihin liittyvät peruspalvelut, joista huolehtimisen pitää kuulua julkishallinnon vastuulle.
- Osoitetietoprosessin kuntoon saattaminen, ja siihen liittyen turvasektorin tarpeiden huomiointi.
- Tietojen ja palvelujen standardien mukaisuuden ja sen kautta yhteiskäyttöisyyden saavuttaminen.
- Yhteistyön lisääminen, jonka yhtenä ilmentymänä on toimenpide-ehdotus selvityksen tekemisestä alustatalouteen ja keskitettyihin palveluihin perustuvan paikkatiedon ekosysteemin toteuttamisen mahdollisuuksista. Sen tarkoituksena julkishallinnon kustannusten säästäminen esim. turhaa työtä poistamalla sekä liiketoimintamahdollisuuksien lisääminen.
- Erityisesti kaikenlaisten organisaatioiden tietämyksen lisääminen siitä mitä hyötyjä paikkatiedoista voi olla erilaisissa toiminnoissa.

Lisäksi ehdotetaan Paikkatietopoliittisen selontekoon liittyvän erillisen toimenpideohjelman laatimista. Toimenpideohjelma on suunniteltu tuotettavaksi kesällä 2018.